

Baptistengemeente Utrecht Silo Zondag 12 juni 2016
Thema: Gelovend leven Schriftlezingen: Psalm 100; Galaten 2:11-21
Spreker: Kirsten Timmer-Groeneweg

Introductie

Het zal je maar gebeuren! Je wordt terechtgewezen door iemand vanwege hypocriet gedrag. Dat overkwam de apostel Petrus toen Paulus en de gemeente in Antiochië bezocht. En Paulus had nog gelijk ook! Paulus, die van christenvervolger een volgeling van Christus geworden was. Sindsdien brandde Paulus in lichterlaaie naar God toe en verkondigde hij het goede nieuws van Jezus, de vredestitcher tussen God en mens. Het lied Om Vrede, dat het koor net gezongen heeft, geeft de ervaring weer van de kerkvader Augustinus (354-430), maar had ook een lied over Paulus' ervaringen kunnen zijn. De verandering in Paulus' leven bepaalde zijn antwoord op de vraag 'wat is gelovend leven?' De hypocrisie van Petrus was dat zeker niet! Maar wat is gelovend leven dan wel volgens Paulus? Wat is gelovend leven volgens u?

Galaten 2:11-14

Antiochië was een voorname stad in het zuidoosten van Turkije. Hier werden de gelovigen voor het eerst christenen genoemd. De gemeente werd al snel de thuisbasis voor de zendingen Paulus en Barnabas.

Petrus bezoekt deze gemeente. Op een dag arriveren joodse christenen, waarschijnlijk uit Jeruzalem. Zij verkondigen dat de niet-joodse christenen geen echte christenen zijn *tenzij* zij zich aan de joodse wetten houden. Aangezien de niet-joodse christenen in Antiochië niet volgens de Tora leven, zijn zij volgens de Tora onrein. Daarom, zo redeneert de groep uit Jeruzalem, mag Petrus niet met hen eten. Petrus gaat hierin mee en staakt zijn dagelijkse maaltijden met de niet-joodse christenen. Paulus hoort van deze groep die het goede nieuws van Jezus verdraait en van de hypocriete actie van Petrus. Hij roept Petrus ter verantwoording. Zijn verslag hiervan vormt het laatste deel van de beschrijving van meerdere gebeurtenissen waarin mensen, die het evangelie geaccepteerd hadden, ineens een verdraaid evangelie verkondigden.

De opbouw van de brief aan de Galaten volgt een gangbare literaire vorm in die tijd. Het begin is een beschrijving van een reeks gebeurtenissen van eenzelfde aard (*narratio*). Dan volgt in Gal 2:15-21 de kern van het verhalende deel en de aankondiging van de punten (*propositio*) die in het derde en tevens laatste deel (*probatio*) van de brief uitgebreid besproken zullen worden. Om het tweede deel goed te begrijpen, moeten we Paulus' bespreking in het derde deel dus goed bestuderen.

Galaten 2:15-21

In het tweede deel, Galaten 2:15-21, geeft Paulus kernachtig weer wat gelovend leven *niet* is en wat gelovend leven *wel* is.

Gal 2:15-16: Gelovend leven is in de eerste plaats NIET een poging om Gods genade te verdienen door het strikt naleven van de regels uit de Tora (Gen; Ex; Lev; Num; Deut). Genade is een gratis geschenk van God aan mensen, zo hoorden we in de overdenking afgelopen zondag. Genade is de kern van het christelijk geloof en bestaat uit rechtvaardiging van de mens door de trouw van Jezus Christus en het geloof in hem. In de eerste plaats, zegt Paulus dus dat gelovend leven *niet* het naleven van de Tora is. Hiermee gaat Paulus in tegen joden, die geen christenen waren. Zij wilden christenen ervan overtuigen dat hun geloof geen betekenis had; alleen het volgen van de Tora kon tot Gods genade leiden. Paulus keurt deze opvatting ten zeerste af. Behalve buiten de kerk, kwamen er ook dwaalbeelden voor in eigen kring.

Gal 2:17-19a: Gelovend leven is in de tweede plaats NIET geloven in Jezus Christus EN daarbij de Tora strikt naleven. Hier richt Paulus zich tegen de joodse christenen, die beweerden dat elke christen, jood en niet-jood, in Jezus moet geloven EN de Tora moet naleven. Leef je de Tora niet na, dan word je uiteindelijk niet gerechtvaardigd door God. Paulus gaat hier zeer stellig tegenin: het gaat om geloof in Jezus alleen! Niets meer en niets minder. De oudtestamentische wet had de functie van toezichthouder of leermeester die mensen op Jezus wees (Gal 3:23-25). Nu Jezus gekomen is, heeft de wet deze functie verloren. Geloof in Jezus is wat een mens rechtvaardig maakt. Dit is door Gods genade en niet door het perfect uitvoeren van de wet. Gelovigen zijn vrij van de last van de wet; zij zijn *vrij* in Jezus Christus! Paulus heeft als christen de wet verworpen, in die zin, dat hij haar niet hoeft na te leven om gerechtvaardigd te zijn. Nu is een rechtvaardig leven leiden de *vrucht* van het geloof in Jezus, zoals Paulus later in deze brief schrijft; rechtvaardig leven is geen *voorwaarde* voor genade. Paulus zegt dat iemand, die door het geloof in Jezus de wet als uitgangspunt opzij heeft gezet en die de wet er nu weer bij neemt, opnieuw een overtreder van de wet wordt. De wet heeft immers afgedaan als wegwijzer naar Christus. Hoe kun je de wet dan nu weer toevoegen aan geloof in Jezus? Een christen is gestorven door de wet en leeft niet langer voor de wet, maar voor God. Hoewel Paulus bij beide definities van wat gelovend leven *niet* is, al duidelijk heeft gesteld wat het dan *wel* is, volgt de climax van gelovend leven in de laatste zinnen.

Gal 2:19b-21: "Met Christus ben ik gekruisigd: ikzelf leef niet meer, maar Christus leeft in mij. Mijn leven hier op aarde leef ik in het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en zich voor mij heeft prijsgegeven. Ik verwerp Gods genade niet; als we door de wet rechtvaardig zouden kunnen worden, zou Christus voor niets gestorven zijn." Gelovend leven is WEL: met Christus gekruisigd zijn; Christus die in mij leeft; het aardse leven vanuit geloof in Gods Zoon leven. Dat is pas gelovend leven!

We zijn niet letterlijk met Jezus gekruisigd, maar onze geestelijke band met zijn dood heeft voor ons vrijheid van de Tora bewerkstelligd. Ons gekruisigd zijn met Christus heeft voor eens en altijd plaatsgevonden; dat is ook wat het werkwoord in het Grieks uitdrukt. Dit is vanaf onze bekering dus ons uitgangspunt. Deze beginsituatie heeft twee consequenties voor ons dagelijks leven. Ten eerste, ik leef niet meer voor mezelf. De vereenzelviging met Jezus' kruisdood en opstanding betekent ook het sterven aan mijn eigen ego en het begin van een nieuw leven met Jezus die in mij leeft. In mij – is dat te bevatten? In mij – een uitdrukking van christelijke mystiek. Mystiek gaat niet over intellect, de denkende mens. Mystiek is geraakt zijn door het goddelijke als allesoverheersend godsdienstig ideaal. Als je dan geraakt wordt door Christus ervaar je zijn tegenwoordigheid op een manier die boven jezelf uitstijgt en veel werkelijker is dan wat we doorgaans voor werkelijk aanzien. Een uiteindelijke werkelijkheid, Gods werkelijkheid in Christus, wordt zichtbaar. In christelijke mystiek wordt jouw eigen ik ondergeschikt aan Jezus die in jou leeft. Heeft u één van de volgende ervaringen wel eens gehad? De nabijheid van het mysterie van God met ons tijdens een kerstnacht; de onverklaarbare vreugde van een paasmorgen wanneer we de opstanding van Jezus vieren; de overweldigende en doordringende stilte van een verlaten kerk die je bezoekt tijdens een vakantie. Ook dat is mystiek.

Ten tweede, dit aardse leven leef ik in geloof in de Zoon van God. Over de zoon schrijft Paulus dat hij mij heeft liefgehad en zichzelf voor mij heeft overgegeven in zijn lijden en sterven, zodat ik echt vrij kon zijn.

Conclusie:

Gelovend leven is niet Gods genade proberen te verdienen door goede daden te verrichten; gelovend leven is niet geloven in Jezus EN daarbij een minimum aantal goede daden verrichten. Gelovend leven is wel weten dat je met Christus gekruisigd bent, ervaren dat hij in jou leeft. Vanuit die ervaring leven we ons leven hier op aarde als vrije mensen. Ons leven is gekenmerkt door Gods genade en door geloof in de Zoon van God.

En dan hebben de liederen Om Vrede en Gabriella's Lied ineens veel raakvlakken. Augustinus leefde ruim 1600 jaar vóór de film personage Gabriella. Het verlangen naar echt leven is voor beiden gelovend leven vanuit de ervaringen van Christus en een stukje hemel in hen. Vanuit een nieuw perspectief kunnen ze leven in vrijheid. "Ik" in beide liederen gaat niet om het ego, maar om hoe "ik" leef en handel vanuit die echte vrijheid in Christus. Gabriella zingt: "Vanaf nu is mijn leven vrij! ... Ik wil voelen dat ik echt leef al mijn dagen lang, ik wil leven helemaal! Ik wil voelen wat ik beleef, weet dat

ik goed genoeg ben. ... Ik ben hier en leef mijn leven nu echt, en de hemel is geen droom. Ik weet nu dat die echt bestaat, ik kan leven zoals ik dat wil!"

Hoe beleeft u gelovend leven? Dat de woorden uit Galaten u houvast mogen geven en de liederen de toepassing ervan.

Drempelgebed

*Almachtige God, U bent als een stem in de stilte,
Spreek tot ons Uw woord dat ruimte schept in de engte van ons hart
En doe ons leven U tegemoet*

*Stem in de stilte
Spreek tot ons Uw woord dat bevrijdt van onmacht en angst
En doe ons gaan in vrijheid en vreugde*

*Stem in de stilte
Spreek tot ons Uw woord dat richting wijst
En doe ons verlangen naar goedheid en zegen in overvloed*

*Stem in de stilte
Spreek tot ons Uw woord dat uitdaagt
Om op weg te gaan naar de ander die op ons wacht.*

*Stem in de stilte
Spreek tot ons
En houd ons gaande*

Zegenbede

God zendt ons nu op weg
als mensen die geloven,
die banden kunnen smeden,
die grenzen overschrijden,
die mildheid kunnen brengen,
die troosten en nabij zijn,
die vreugde kunnen geven,
die broeder en zuster durven zijn.

Hij zendt ons nu op weg
als mensen die vertrouwen,
de toekomst tegemoet.

Amen.